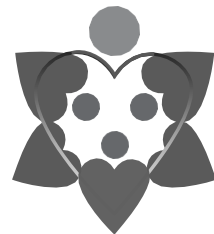

כאיש אחד

פרשת מטות מסעי
כ"ז תמוז תש"פ

— איחוד לבבות במודעות יהודית —

עלון שבועי בענייני מחשבה ומוסר מתוך הפרשה

תהיה רגוע!

בפרשה: 'ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה, ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה?...'!

ועל קצף זה שקצף משה רבינו אומרים חז"ל: לפי שבא לכלל כעס - בא לכלל טעות!

מיד לאחר קצפו של משה נאמר: 'ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת תקת התורה אשר צוה ה' את משה...' וכי אפשר שמשה רבינו נמצא ואלעזר בן אהרן אומר את ההלכה במקומו ובשמו! אלא כיון שכעס משה רבינו נתעלמו ממנו הלכות גיעולי כלים ונאמרו מפי אלעזר.

וכאן השאלה מתבקשת, מדוע משה רבינו נענש בגלל שכעס, וכי כעסו היה ככעס הכסילים? הרי כעס זה היה קנאת ה' צבאות, היה כואב לו שעם ישראל לא עשה את רצון הקב"ה כמתבקש, רק בשל כך הוא רתח. מעתה, מן הצדק במקום שיתעלמו ממנו הלכות, ראוי היה לו לזכות בהארת פנים, כשכר פינחס שקינא קנאת ה'?

אכן, כעין שאלה זו שאל ר' אריה לייב בספר 'גבורת ארי' (בעל שאגת אריה) ותרין, שגם כעס של חכמים שנעשה לשם שמים, גם אותו יש לאמוד במידה, במשקל ובמשורה. דהיינו, לעשות חשבון האם כעס זה יהיה לתועלת או לא. מעתה, לפי שמשה דיבר אל פקודי החיל, שהיו אנשים צדיקים, לכאורה כעס זה היה מיותר, שהם היו יכולים להבין ולקבל דבריו, בלי כעס - גם כאשר ידבר עמהם בניחותא. ולפי שהיה כעס זה מעבר למידה הרצויה, נגרם למשה שתסתלק ממנו שכינה.

מכאן נלמד כמה הכעס מוגנה, בפרט למי שכוועס חינו, ומוסר נפשו בתוך ויכוחי סרק - ויכוחים של 'מלפפונים ועגבניות', שלא לשם שמים כלל.

כאשר נעמיק בדברי חז"ל הקדושים המדברים בגנות הכעס נמצא לא מעט מאמרים נוקבים: א. ריש לקיש אמר: כל אדם שכוועס, אם חכם הוא - חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא - נבואתו מסתלקת ממנו. (פסחים סו:). ב. כל הכוועס כאילו עובד ע"ז. (שבת קה:). ג. א"ר לוי, כל המתגאה - הוא כוועס, וכל הכוועס - הוא טיפשו! (מ"ר: ד. אמר רבי מני בר פטיש: כל שכוועס, אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים - מורידין אותו. (פסחים סו:). ה. כל הכוועס אין השכינה חשובה כנגדו. (נדרים כב:)

וכאן במילים קצרות, נשתדל להבין מעט, מדוע הכעס נחשב חסר חכמה - ואפילו נקרא טיפש. ולא מעט נקרא, שמורד במלכות שמים.

נתבונן, מתי אדם כוועס?

נוכל להסכים, שאדם מגיע לכלל כעס, כאשר קורה עמו מצב שאינו מסכים עמו כלל, אינו מסוגל להבין ולו במעט ובמקצת, מדוע דבר זה נעשה. והתשובה היחידה לשאלתו זו היא שמי שעשה את המעשה המכועס, הוא שוטה גמור! שהרי מעשה זה אינו אמור להיעשות כלל - והתוצאה של רצף מחשבות אלו היא: 'פיצוץ' - כעס!

- לעומת זאת, אדם חכם מצליח למצוא לכל מעשה ומצב, צד נוסף של זכות ולכך אינו ממחרד לכעוס! מעשה שהיה: כמו עיני ראיתי רכב נוסע בכביש חד סתרי בכיוון ההפוך, כאשר מולו הגיע רכב נוסף הנוסע כחוק. כאשר נפגשו השניים, הלה צפר בחוזקה ובכעס, צעק בגרונו: 'זה כביש חד סתרי למה אתה נוסע בכיוון ההפוך, זו עבירה על החוק, תתבייש...' אחר שסיים את נאומו, בלית ברירה, הסכים לחזור לאחור בכדי שהרכב ממולו יעבור לדרכו. כאשר הלה עבר, מיד נכנס הוא אל הכביש במהירות. אלא שאחרי שניות אחדות גילה שניצב מחסום של המשטרה בהמשך ואין ברירה מוכרחים לחזור אחורה. והנה חיש מצא את עצמו נוסע בכביש חד סתרי בכיוון ההפוך - כאשר לפני רגע הוא גידף וחירף את הנהג שהיה למולו שעשה מעשה זה. - זהו אדם שלא הבין שיש עוד צד למעשה כלל, לכך הוא כעס!

על מעשה זה, יתכן לשייך את דברי ר' לוי: 'כל המתגאה - הוא כוועס, וכל הכוועס - הוא טיפשו!' שהרי במעט חכמה - במעט ניסיון לחפש את הכף זכות, היה ניתן להישאר רגועים.

אולם, לפעמים באמת אין כל הסבר למעשה:

המשך מאמר בעמ' 3 <

ברוך המבדיל בין -

'להגיד' 'לספר'

ביאור המילים מ'המלבי"ם'

(ר' מאיר ליבוש)

מאת: אדיר רחמים הי"ו.

דוד המלך משבח את הקב"ה על כל בריאתו ואומר: "השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע". וכאן נתבונן מהו ההבדל בין 'מספרים' - 'למגידים'.

מבאר המלבי"ם כך: 'סיפור' - הוא תיאור המציאות שהייתה בעבר. כגון: לפני שנים רבות נמכרו דירות כערך חמישים אלף שקלים. לשומע נותר רק להנחין בראשו, מציאות זו אינה נוגעת אליו. בהווה אלא רק מוסיפה ידיעה שכך היה. כיוצא בדבר היא הידיעה שהקב"ה ברא העולם כולו בששת ימי המעשה וכן כל המידע מה מתרחש בשמי השמים הרי הוא מידע על זמן העבר.

'הגדה' - המגיד אומר דבר חדש הנוגע לחברו עתה. כגון: היום במקום פלוני מוכרים דירות בזול, השומע מתעניין והולך לרכוש לעצמו דירה, הידיעה גורמת לעשייה. וזה 'מגיד הרקיע' שעל ידי התבוננות בנעשה ברקיע אנו רואים את השגחת הקב"ה על בראיו עתה, בזמן הזה ממש, כנאמר 'המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר...' בכל דור ודור.

דוגמא נוספת. בפרשת 'בא' הקב"ה מצווה את משה ללכת אל פרעה למרות שהוא מכביד את לבו והסביבה היא: 'ולמען תספר באיני בןך וכן בןך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'...' אנו עם ישראל מצוים לזכור את יציאת מצרים בכל יום ועלינו להרבות בסיפורים שהיו שם תדיר, משום שגם על ידי עצם ריבוי הסיפורים בניסים שעשה הקב"ה לאבותינו התחזק הידיעה בלבנו כי ה' הוא האלוקים.

לעומת זאת, בפסח נאמר: 'והגדת לבנך ביום ההוא להוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי מצאתי ממצרים' דהיינו, האדם מצווה להרבות בסיפור יציאת מצרים ויחד עם זאת, הוא צריך 'להגיד', לגרום לכך שכל הסיפורים הללו יבאו לתכלית 'הגדה' שעתה כולנו נחיה את אורח חיינו, בידיעה כי הקב"ה הוא בעל הכוחות כולם, אודב ומרחם אותנו תדיר בכל זמן.

שבת שלום!

זהירות, מקליטים אותך!

מסיבת הפתעה

וחובטים בעצמם על כל תקלה קטנה, ועל כל סיבה לא דחופה. יוצא אדם מפתח ביתו לסידורים, ומגלה שהחנות שטרם להגיע אליה סגורה. תיכף מרים קולו ומתחיל לילל: "ידעתי שיש אנשים חסרי מזל... היום נוכחתי לדעת שאני אחד מהם... מזל של התול ממש... אין לי כוח... אני כבר מת... גם אם אנסה ללכת לחנות אחרת, בטח לא אמצא את שאני רוצה. כל מה שאני עושה מסתדר בקושי רב. נגזר עליי לסבול... טוב, אם זה מה שנגזר עלי – אקבל!"

ובשמים גלינג... גלינג... הקליטו אותו. שמעו את כל הדיבורים, 'נולד לסבול', והוא 'כבר מת' וכו'... על כל 'ויאמר' שאמר – נהיה 'ויהי' לא חבל! הוא לקח את הכוח הגדול ביותר שיש לו, וירה צרורות בעצמו! הכינו לו מיד תשתית לכל הדברים שקבע על עצמו. ברגע זה הכניס עצמו לרשימת האנשים חסרי המזל! למה? למה לדבר כך? הרי חכמים אומרים 'ברית כרותה לשפתיים'. כל מה שאדם אומר יוצר רושם בעולם: 'ככל היוצא מפיו יעשה'. ואנשים שמקללים את עצמם בכל מיני מילות גנאי למיניהן, זה בכלל אסון נוראי.

וכך גם אתה שוקי, עם כל הכבוד למסיבת ההפתעה, אני חושש שהרעת את מזלך חלילה. 'כאבי גב... אני מרגיש שאני נופח את נשמת'. ה' ירחם! נקווה שלא נשאר רושם מדברים אלו!

"חיים, אל תגזים! לא התכוונתי כלל! סתם צחקתי, היעלה על דעתך שארצה להרע מזלי?...!"

"שוקי 'לא התכוונתי' לא יעזור! פה האדם גדול יותר מהתירוץ של 'לא התכוונתי'."

אתן לך דוגמא מפורשת מהתורה, מיעקב אבינו כשברח מלבן. רחל גנבה את התרפים אשר לאביה. לכן רדף אחר יעקב ושאלו: 'למה גנבת את אלוהי? השיב לו יעקב: 'עם אשר תמצא את אלוהיך – לא יחיה'. אמרה התורה: 'ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם'. לכן, בשל אמירתו של יעקב נפטרה רחל בדרך. אתה שומע? יעקב אבינו – היתכן שחפץ במות רחל רעייתו? הלא בעבורה עבד בבית לבן ארבע עשרה שנה. כמה היה יעקב אוהבה? הוא היה בטוח שאף אחד מבניו לא לקח את התרפים של לבן. 'הוא לא התכוון' שזה מה שיקרה.

אך אבוי! המלאכים בשמים לא אמרו 'זה בצחוק. הוא לא התכוון', אלא זה נקרא 'שגגה שיצאה מלפני השליט'.

יעקב אבינו היה שליט, חכם וגדול. אם הוא הוציא דבר מפיו, זהו! הדיבור שלו יצר רושם בשמים, ודבריו התקיימו מיד.

אתה שומע מה זה דיבור? בלי להתכוון הרבה. אתה אומר – אתה וצר. אתה בונה ואף מחריב עולמות. "הוכיח חיים את דבריו.

"חיים, אחרי דבריך, מבין אני יותר את הזהירות צריך להיזהר עם הלשון, אך עדיין אני סבור שאתה מגזים מעט. האם אתה משווה אותי ליעקב אבינו? הוא היה קדוש, טהור, רגל במרכבה, כל מילה שלו השפיעה, כמו שהבהרת. אבל אני אדם פשוט. מה אני? מה חיי? הדיבור שלי אינו עובר את גובה האף שלי!" התנצל שוקי.

"שוקי היקר, זוהי בדיוק הבעיה. אתה הורס לעצמך. אתה זה שגורם שדיבורך לא יעבור את גובה האף!"

מעשה באדם אשר היה צועק באמצע הלילה: "הצילו... הצילו... אש, ביתי נשרף!". מיד הועיקו השכנים את כל כוחות ההצלה. הללו הגיעו במהרה, ונוכחו לראות ש'לא דובים ולא יער'. אין אש ואף לא עשן. והלה חייך: 'חשבתי שיש אש, סליחה!'

עוד שבוע חלף ושוב שמעו צעקות באמצע הלילה: "הצילו, הצילו, אש, ביתי נשרף". הזמינו השכנים מיד את כל כוחות ההצלה, והללו הגיעו ונוכחו לראות שוב שהשכן הזה צועק לחינם, והסיקו ששכן זה כנראה מעורער בנפשו.

אך אחרי שבוע, פרצה באמת דלקה בביתו באישון לילה, והלה החל צועק: "אש, אש הצילו הבית שלי נשרף", אך השכנים המשיכו לישון וחשבו: 'שוב התמהוני הזה... אם לא יפסיק עוד כמה דקות נזמין לו משטרה, לא מכבי אש'.

"חיים, עשה טובה. אני נמצא כעת במסעדה במרכז העיר. נתפס לי הגב, ואינני יכול לזוז. אני מרגיש שאני נופח את נשמת. האם תוכל לבוא לקחת אותי? אודה לך מאוד!" הודיע שוקי בבהלה לחברו חיים, דרך מכשיר הסלולארי שברשותו.

"כן, ודאי. אל דאגה! אני מגיע מיד. כמה דקות ואני אצלך." הודרו חיים במהרה למסעדה, בעודו נושא תפילה לרפואת חברו הוותיק.

לאחר כמה דקות הגיע למקום היעד, החנה את רכבו ונכנס מהר אל תוך המסעדה. בעודו מכוון מבטו שמאלה, ימינה ושמאלה, כדי למצוא את חברו חיים, שמע לפתע מקהלה בעלת קולות מופרים מאוד:

"היום יום הולדת, היום יום הולדת לחיים... מזל טוב...!" מלצר ניגש ובידו עוגת קצפת מרשימה, אשר עליה מספר 54 אדום, וסביבו כל החברים, רעייתו ובני משפחה, וכולם מברכים ומשוררים לכבודו.

"חיים, חייך. למה אתה רציני כזה? צחקתי אתך. ברוך ה', הכול בסדר. התעשת ותפוס מקום. הערב הזה מוקדש לכבודך!" קרא שוקי בקול מאושר, ובלבו שמחה יתרה על אשר הצליח להביא את חברו חיים לאירוע בלי שיעלה כל חשש על דעתו, שמא מתארגנת מסיבת הפתעה.

"איי... שוקי, אני חייב לשוחח אתך! אתה מוזמן אליי מחר בערב לכוס קפה...!"

ויהי למחרת על כוס קפה ועוגה:

– "תודה רבה על המסיבה החגיגית, אך אבקש ממך, שוקי, שלא תעשה זאת על חשבון הבריאות שלך."

– "למה אתה מתכוון חיים?" שאל שוקי.

חייך חיים ופתח פיו בחכמה: "אקדים לך הקדמה, כדי שתבין מהו 'כוח הדיבור' ותדע להעריכו על נכון. הקב"ה 'במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם' – ברא הכול באמירה. האור לא נברא עד שאמר ה': 'יהי אור'. המאורות לא נבראו עד אשר אמר ה': 'יהי מאורות ברקיע השמים'. כל דבר הקיים בבריאה לא הגיע למציאות 'היש' עד אשר קראו לו להגיע.

הכוח ליצור ולחדש על ידי מאמר היה בידי הבורא בלבד, עד אשר ברא את האדם כדמותו 'בצלם אלוקים'. או אז 'הארץ נתן לבני אדם' והמשילו על כל הארץ. ה' העביר לאדם את כוח הדיבור שעמו יתחזק את העולם. ידבר – ויצור מציאות. יבקש – ויקבל.

מאז שנברא האדם, אין דבר שמגיע לארץ עד אשר האדם יבקש אותו ויחפוץ שיגיע. אם לא יתפלל עליו שיבוא, אזי לעולם יהיה ניצב בשמים. לא תהיה לדבר זה שום אפשרות להגיע אל הארץ. כל עוד אין 'ויאמר האדם', אין- 'ויהי...!'

וזהו שאמרה התורה אחר בריאת העולם: 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ... וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׁדָה טָרַם יְהִי בָאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשְּׁדָה טָרַם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְאָדָם אֵין לְעֵבֶד אֶת הָאֱדָמָה'. פירש רש"י: 'מה טעם לא המטיר ה' גשם על הארץ, לפי 'ש'אדם אין לעבוד את האדמה'. לא היה מי שיכיר בטובתם של גשמים, לכן הגשמים לא הגיעו, עד שבא האדם וידע שהם צורך לעולם, עמד והתפלל עליהם וירדו מיד. כך צמחו האילנות והדשאים.

אנו, עם ישראל, קרויים 'אדם'. אנו האדם שקיבל את 'כוח הדיבור' לתחזק עמו את העולם, ולכן נמשלנו לתולעת קטנה, ככתוב: 'אל תיראי תולעת יעקב... (ישע' מא). תולעת הינה יצור, רך ועדין. אך למרות דלותה ושפלותה, יש בכוחה להפיל 'ארו בלבנון'. וכיצד? אין זה אלא על ידי 'הפה'. היא מכרסמת בארו עד שנופל.

אילו תעשה התולעת 'שרירים' כנגד הארו, תנסה להפילו על ידי נגיחות בראשה, בעזרת אגרופים בידיה ובעיטות ברגליה – לעולם לא תוכל לו. כך אנו עם ישראל, אין לנו אלא תפילה. אילו ננסה להצליח בזרוע – יהיה זה בדיוק כאילו התולעת תחליט להפיל את הארו על ידי אגרופים, נגיחות ובעיטות. זהו כוחנו! עם הפה אנו הופכים עולמות, משנים את הטבע ומבטלים הגזרות.

כעת, שים לב היכן מתחילה הבעיה. אנשים טובים וחביבים באים

זהירות, מקליטים אותך!

ואומרים: 'אדם זה - עזבו אותו. הוא אינו מתכוון. הוא צוחק. אל תתייחסו אליו', והוא ממשיך לזעוק: 'לחם... עבודה... ועדיין אין מי שמתייחס לקולו.

אדם זה הרס את הכלי העשוי להוריד אליו טובה וברכה. גם כאשר יצטרך באמת לעזרה - לא יענו לו בתפילה רגילה. אם יעשה תעניות, יבכה, יצרח, אולי יצליח לשכנע שכעת הוא מדבר ברצינות. לסיכום: כאשר אדם 'צוחק' יותר מדי, אזי יש שתי אפשרויות לנזק שהוא גורם לעצמו: א. יקיימו את כל ה'צחוקים' שלו. ב. יבינו שהוא צוחק יותר מדי, ואז גם כאשר יהיה רציני בדיבורו, לא ישמעו בקולו. נו, האם צחוק זה שווה? על כך נאמר: "שומר פיו ולשונו - שומר מצרות נפשו." סיים חיים דבריו.

"חיים יש לי מזל! יש לי מזל שהבנתי את דבריך. ואינני צוחק כלל. תודה רבה שהערת את תשומת לבו!"

תהיה רגוע!

בזמנים אלו. כאשר הוא נקלע למקרים שכאלו, הרי שהוא מזין את מחשבתו בדברי חז"ל: 'כל דעביד רחמנא לטב עביד' 'אין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימה' - אף אחד לא יכול להחסיר ממני מאומה ואף אינו יכול לגרום לי נזק כלל, אלא אם כן הקב"ה החליט זאת.' רק באמונה שכוון אפשר להתגבר על הכעס והעצב, במעשים שאין להם הסבר אנושי, כעין אלו.

מעתה, אדם הכועס בעס גדול, הרי שהוא מוכיח כי באותם רגעים הוא איבד את האמונה, - אינו מאמין כלל שיד ההשגחה מצויה. לכן, מובן מדוע חז"ל אמרו: 'כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה' וכאילו 'אין שכינה חשובה כנגדו'.

יהי רצון שנזכה לאמונה שלמה, הכעס יסור מלבנו ורעה תעבור מבשרנו - אמן!

בברכת שבת שלום ומבורך אברהם רחמים!

כיוצא בדבר, פסק בשו"ת ציץ אליעזר (ח' טו ס"י מא אות ב) והביא ראיה ממה שדנו הפוסקים בענין חוקת הבנים במקומות אביהם בבית הכנסת, ואף אין אחד שהעיר שיש איסור בדבר מדין מצות כבוד אב, משמע שאין דין ישיבה במקומו אחר מותו. והביא שכן פסק בשו"ת ירך יעקב (יד"ד ס"י טו) ושכן משמע בס' החסידים (ס"י תתיא) עכת"ד, מאידך בשו"ת בצל החכמה (ח"ג ס"י צה) נקט כדבר פשוט שחייב בכבוד אביו אף אחר מותו, מיהו כבר דחו ראייתו. לכן להלכה ולמעשה, אדם שנפטר אביו מותר לו לישב במקומו בבית הכנסת.

כלי נגינה בימי המשתה של חתן

שאלה: בימי בין המצרים, האם מותר לערוך סעודת ז' ברכות עם כלי נגינה או לא?

תשובה: הואיל ו- ז' ימי המשתה של החתן הם חיוב לשמחה לכן מותר לערוך ברקודים ומחולות כ"כ בס' 'ילקוט יוסף' (ד' תעניות מהדור' תשע"ט עמ' קפב) ושכ"כ בשו"ת להורות נתן (ח"י ס"י מט) שהואיל ואיסור ריקודים ומחולות אחר י"ז בתמוז הוא ממנהג ראוי לדחותו מפני הדין של חיוב שמחת חתן וכלה ולא כמו המחמירים בזה.

שבת שלום

והלה המשיך לזעוק: 'אש... באמת אש... האמינו לי, אך כולם נשארו על משכבם עד אשר שמעו קול רעש. הציצו מהחלון וגילו שהשכן המוזר קפץ מחלון הקומה השלישית, ובגדיו חרוכים. ביתו נשרף באמת. רצו כולם מיד ועזרו לכבות את הדלקה בביתו.

כיוצא בדבר הוא אדם המדבר הרבה בצחוק: 'אין לי מזל' 'החיים קשים'. בגלל דבריו הולכים המלאכים לבטל מזלו, ולהקשות את חייו כאשר אמר. מיד רצים סנגורים ואומרים: 'הוא לא התכוון, הוא צחק, תוותרו לו'. שוב ממשיך בדרכו המצחיקה ואומר: 'אני מת מעייפות. אין לי כוח לחיות'. באים שוב המלאכים לקיים דבריו, אך שוב רצים הסנגורים ומתחננים: 'אל תתייחסו. אדם זה פשוט צוחק. הוא אינו מתכוון באמת'.

אך לאחר זמן צריך הוא שיסדרו לו איזו עבודה. חייו נעשו קצת קשים באמת. או אז בא אדם זה, עומד בתפילה ומתחנן בבקשה: 'החיים קשים, 'מזלי נעלם', ובשמים כבר התרגלו כולם לקולו,

המשך מאמר ראשי

- הילד זרק מהמטבח לסלון, כוס ג'לי מעוטר בקצפת, על ציור המהודר בצבעי שמן, בשווי 5.000 דולר. - למי יש הסבר לזה? - תוצאה: כעס! 'למה? למה? למה עשית את זה?...'

- אדון ראובן יוצא מביתו בבגדי שבת בדרכו אל החתונה של אחותו היחידה. עודו ממתין בתחנה לאוטובוס, אלמון היושב לידו החזיק במנה פלאפל עודו מנסה לתבל אותה במעט קטשופ הנמצא בשקיק 10 גרם, הלה לחץ בחוזקה בידו האחת וכמובן שלא במתכוון, ניתו על פניו ועל חולצתו המהודרת של מר ראובן כ- 7 גרם קטשופ, מן השקיק. - למי יש הסבר לזה? תוצאה כעס! למה? למה? למה אתה לא שם לב למעשיך?

וכנראה שמיותר לתת דוגמאות נוספות - כולם יודעים מתי הכעס מגיע! אלא, שהיהודי המאמין בקב"ה באמת, הקב"ה נמצא לנגד עיניו גם

הליכה כהלכה

מקום אביו

מאת: הרב ינון רחמים הי"ו שאלה: אדם שנפטר אביו, האם מותר לו לישב במקום אביו הקבור לו בבית הכנסת או לא?

תשובה: כתב השו"ע (יו"ד ס"י רמ ס"ב) איזה מורא לא יעמוד במקומו המיוחד לו לעמוד שם בסוד זקנים עם חבריו או מקום המיוחד לו להתפלל ולא ישב במקום המיוחד לו להסב בביתו וכו' ולא יקראנו בשמו לא בחייו ולא במותו אלא אומר אבא מארי וכו'.

וכתב הגאון ר' חיים פלאג'י זצ"ל (שו"ת חיים ביד ס"י קבה ס"ק מח) בשם בנו ר' אברהם לדייק מלשון השו"ע והרמב"ם דדוקא לגבי קריאת שמו של אביו יש איסור לקרוא בשמו בין בחייו ובין לאחר מותו, אך בישיבה במקומו משמע שאין איסור אחר מותו.

והוסיף לכתוב שנהגו שכאשר היה אביו אדם גדול היו פורסים בגד על מקומו בבית הכנסת, להורות על חסרונו. וסיים דבריו שעל כל פנים אחר י"ב חודש, בכל ענין מותר, בפרט אם הבן יושב ומלמד תורה לעם, שכבוד הוא לאביו שיושב במקומו דכתיב 'תחת אבותיך יהיו בניך...'

השלב להרהרת

אלא עזרת הבעל היא הרבה יותר מעזרה של עזרת משק בית.

העניין כך, כאשר בעל עוזר לאשתו, הוא גורם לה תחושה שהיא אהובה ורצויה לפניו, תחושה שהוא שותף עמה בחיי היום יום, כך עתירתו לבקשתה מהווה שיתוף וחיבור חיובי ביניהם, תחושות חשובות עד מאוד במערכת בנין הבית.

אליה וקוץ בה

מעתה, ראוי לבעל לשים לב היטב. דרכה של אישה שכאשר היא מרגישה אהובה אצל בעלה, היא מספרת לו את מצוקותיה וקשייה (ביארנו באריכות במאמר 19) וככל שהאישה מרגישה אהובה יותר, היא מוסיפה לספר לבעלה יותר את מצוקותיה ואין ספק כי סיפורים אלו אינן חביבים על הבעל, משום שבעל שאוהב את רעייתו, מתקשה מאוד לשמוע את סיפורי המצוקות של אשתו (טרם שלמד כל אורכו את כללי בנין הבית), מאחר והוא מרגיש אחראי לשמחתה ולטובתה וכאשר היא מספרת לו מצוקות הוא מרגיש תחושת כישלון: 'הנה, היא מספרת שיש לה הרבה קשיים ומצוקות, אם כן לא טוב לה! איי... ריבונו של עולם, כמה שאני משתדל ועדיין ההצלחה רחוקה...'

בפרט, סיפורים אלו אינם חביבים ופחות ערבים לאוזנו של הבעל, כאשר הם באים אחרי שהוא עוזר וטרח למלאות את רצונה של רעייתו.

אם כן, על פי נתונים אלו, הרי שבני הזוג נמצאים במחול מסובך מעט.

א. בעל לא אוהב לשמוע תלונות ומצוקות של אשתו, הוא היה מוכן לשלם היטב בכדי לשמוע כמה אשתו שמחה ומאושרת. בשל כך, הוא מוכן לעזור לאשתו במה שהיא מבקשת ממנו.

ב. העזרה שהבל מעניק לאשתו, גורמת לחיבור נפשי חיובי ביניהם.

ג. כאשר אישה מרגישה מחוברת לבעלה ורצויה לפניו, נח לה לשתף אותו בקשיים האישיים שלה.

ד. כאשר בעל שומע שאתו אינה מרוצה הוא יכול להגיע למסקנה שלילית: 'אין מה לעשות. מה שאני יעשה לא יעזור, התלונות והמצוקות לא יגמרו, היא כל הזמן רואה שחור, חבל לי להשקיע ולהתאמץ, בכל מקרה התוצאה אינה משתנה. הנה, לפני שאני עוזר - קשה לה. ואחרי שאני עוזר - עוד יותר קשה לה! מסקנה: שב ואל תעשה - עדיף!'

אלא שלמעשה סיבוך זה נובע מחוסר תקשורת נכון בין בני הזוג. כאשר יהיה שיתוף בהבנה בין השניים הקשר הנעים בין שניהם יבנה ויבנות על מכונו בשלום. הבעל ישתדל להפנים שאישה המספרת לבעלה את מצוקותיה הרי זה סימן שהיא סומכת עליו, סימן שיש לו אוזן קשבת לדבריה, הרי שזה מעיד על קשר טוב ולא דווקא עדות על כישלון.

ברם, על האישה החכמה להקדים תרופה - למכה. וביצד? כמו שהזכרנו בתחילה. אם לאחר העזרה של הבעל, היא תודה לו ותוסיף עוד לספר באוזניו כמה טוב לה, וכמה העזרה שלו היא כמים הקרים הקולחים על נפש עיפה, אף תבטא זאת במתק שפתים, במילים החינמיות: 'פשוט הצלת אותי, איני יכולה לחשוב לרגע מה הייתי עושה בלעדיך ובלעדי עזרתך...' אין ספק כי אחר משפטים שכאלה, הבעל יבוא על סיפוקו: 'הנה יש שבר לפעולתי - הטרחה שטרדתי והעזרה שעזרתני הניבו פירות, עשיתי לאשתי טוב, היא שמחה!'

כך, אחר דברי הודאה והוקרה אלו, אפילו אם אח"כ בגלל החיבור הטוב שבניהם, היא תספר על קשיה ומצוקותיה, סיפורים אלו לא יפגעו בהרגשה הטובה שלו.

נוסף, כי הודאה והוקרה שכאלה, יהיו לתועלת, אף גם אם רק בחלק מהפעמים שהבעל יעזור, היא תהיה נשמעת. שבכוח מילים טובות להשאיר רושם חזק בלב הבעל, כי עזרתו משמחת ופועלת ישועות.

לסיום, נחזור ונדגיש שוב. מלבד החיוב המוסרי להודות לכל אדם שעוזר לנו, בבית היהודי, יש ערך וחשיבות נוספת להודות זה לזה אחרי עזרה ונתינה, שהודאה זו תוליד נתינה מרצון, וודאי תוליד אהבה, גם בלב הבעל וגם בלבה של האישה.

כל טוב!

מאמר מס' 72

סדרת מאמרים חדשה בנושא 'בניין הבית היהודי'

מאת: הרב מרדכי רחמים שליט"א

מדרך חתנים, יועץ נישואין ופסיכותרפיסט

יעוץ טלפוני ותיאום פגישות בבילא: 054-84-00930

במאמר הקודם כתבנו על חשיבותן הגדולה של ההוקרה וההודאה מאת מקבל

ההטבה - אל הנותן.

הזכרנו כי בעיקר בין בני זוג רצוי לאישה להעריך ולהוקיר את עזרתו של בעלה כאשר סייע במטלות לניהול הבית, למרות התחושה שיכולה לקונן בלבה: 'הרי גם הוא חי בבית הזה, חובה עליו לעזור...' זאת משום שחשוב לזכור ולהזכיר, כי גם מעשים שבני אדם חייבים לעשותם, כאשר אנו מפורים סביבם עידוד שבח והודאה על עשייתם הרי שבכך אנו עוזרים לבעל העשייה לעשות את עבודתו בחשק, בקלות ובנעימות.

יתרה מזו, הזכרנו כי גם האישה הינה משוכנעת בתוכה, כי מטלות הבית, כגון: סדר, ניקיון, כביסה בישול וכדו' הם באחריותה ומחובתה, בתוכה היא רוצה להיות אוראית עליהם שהבית יהיה מסודר כרצונה והיא זו שתוכה להעניק לבני הבית את הארוחות הדשנות יום ביומו. אם כן, כאשר היא מקבלת עזרה מבעלה בכדי לממש רצונה זה, ראוי ורצוי להודות לו על כך.

- על כן, אין ספק ששפיכת מילות תודה לכל מי שעוזר וטורח במטלות הבית הינה מועילה ומשפיעה ובעיקר בין בני זוג.

לגודל חשיבות הדברים, נשוב ונדגיש במילים קצרות, כי הקב"ה נתן לנו את האפשרות להוציא מילים מפינו כרצוננו ללא עלות וללא הגבלה.

במילים טמון הכוח הגדול בעולם. בעזרת מילים נכונות, ניתן לרכוש לבבות, לנצח מלחמות, ובחיי שלום לזכות. אם כן, מדוע שלא נשתמש בהן בשפע בכדי לשפוך מוק את אור השלום טובה וברכה על חיינו האישיים שלנו?...

מה מסמלת העזרה בבית לאישה.

כמו שהזכרנו כל אדם אוהב לעזור ולתת, בפרט כאשר מרגיש שעזרתו יש בה תועלת וחשיבות, וככל שירגיש שעזרתו שווה ומועילה, הוא יגיש את עזרתו בקלות ובשמחה.

עתה, בס"ד נוסיף לתת טיפ קטן לבעל המסור.

לא מעט קורה שאישה מבקשת עזרה מבעלה והיא מרגישה בפניו כי העזרה כעת, היא חשובה ותועיל עד מאוד, אלא שכאשר הבעל מתבונן בבקשתה, הוא אינו מבין בדעתו, מדוע כל כך מוכרח כעת שהוא זה שיושיט את ידו לעזרה עכשיו. בלבב: 'למה היא לא יכולה להסתדר לבד וכי כל כך מסובך לקפל סל אחד של כביסה... הרי יש רק מספר כלים בכיור, מדוע אני זה שצריך להיות הקרבן לשטיפתם, היא בנקל יכולה לעשות כל מטלות אלו, יותר מהר ממני ואף הרבה יותר טוב...'

בעל יקר, הטה אוזןך ושמע היטב. הנה, אישה באופן טבעי נהנית לקבל עזרה מבעלה - ודווקא מבעלה. ולא רק בגלל שהעזרה ממנו תקל מעליה מעט מעול עבודת הבית המוטלת עליה. (שאם בשביל כך גם אחד הילדים יכול היה לעזור והייתה מסתפקת בכך, ומצוי לראות כי פעמים ניכר שהעזרה מתבקשת מהבעל דווקא ולא מאחר.)

העלון מוקדש.

להצלחת גיל משה ורד בר חן וב"ב הי"ו.
עזרה בן יפה הי"ו. אביתר ונאוה תורג'מן הי"ו.
ר' יצחק ואילנה טל הי"ו. חי עריבי בן רוזה הי"ו.
יהושע ומול מאור הי"ו. ר' שחר ומירב אביביר הי"ו.
ר' מרדכי ומרגלית רחמים הי"ו. ר' יען ורותי רחמים הי"ו.
מ"ר הר"ג המהולל שמעון רחמים הי"ו. מ"ר א' יהודית תחי. ר' שמואל אלעזר וב"ב

לע"נ נעים בן מרדלה ז"ל.
פרחה בת רחמה ז"ל.
אזוודא בן יהודית ז"ל.
קמיל יפה בת לאה ז"ל.
מרדכי ניסים בן קמיל יפה ז"ל.
יהונן בן מרים ז"ל. וחל בת טפחה ז"ל

לע"נ דניאל בן נעמי ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה ז"ל
ליוווג הגון:
נעמה בת יהודית הי"ו